

Fokkerijbeleid op het bedrijf van Bennie en Jozet Tomassen

Bennie Tomassen is altijd al geïnteresseerd geweest in fokkerij. Dit komt mede door zijn achtergrond; hij is namelijk afgestudeerd op het gebied van fokkerij en agrarische bedrijfseconomie op de LUW (tegenwoordig WUR). Het bedrijf voert een actief fokkerijbeleid. In dit stuk geeft Bennie aan wat hij precies doet bij het selecteren van stieren en moeders en wat de aandachtspunten en criteria van zijn fokkerijbeleid zijn.

Met welke koeien?

De melkkoeien waarvan Bennie de nakomelingen houdt, moeten:

- ◆ een LW van boven de 90 hebben (1e criterium)
- ◆ uit goede koefamilies stammen (2e criterium)
- ◆ probleemloos te melken zijn (niet taai, niet trappen, goede speenplaatsing en goed leegmelken)
- ◆ goede benen hebben (achterbeenstand en zijaanzicht benen).

Wanneer een koe drie keer gekalfd heeft en nog steeds vooruitgang laat zien (verbetering in lactaties), worden daarvan de nakomelingen aangehouden. Als dit niet het geval is, gaan de nakomelingen weg. Als Bennie bijna zeker weet dat er nog vooruitgang komt (vanwege resultaten van de moeder), maakt hij soms een uitzondering in het aanhoudbeleid bij vaarzen of 2e kalfs koeien. In dat geval worden de nakomelingen wel aangehouden.

Met welke koeien wordt niet verder gefokt?

Bennie vindt een koe niet interessant voor de fokkerij als zij:

- ◆ onvoldoende melk produceert (vooral af te lezen aan LW boven 90)
- ◆ slechte gebruikseigenschappen heeft (slechte vruchtbaarheid, slechte uiergezondheid enz.).

Bijna alle koeien met een LW van onder de 90 worden gedekt met een Belgisch Wit Blauwe.

Koefamilies die het goed doen op het bedrijf Bennie geeft aan dat vooral de Petra's en de Martha's het erg goed doen en dat hier veel nakomelingen van rondlopen. De goede punten van deze koefamilies zijn de uiers, maar het zwakke punt is de benen. Dit komt onder andere door de voorvaders:

Petra's --> Tino en Prins 2

Martha's --> Berend, Nicholas, Andries, Clara's Orkan, Liza 97 Caveman

Exterieurscore

Bennie laat zijn melkkoeien ook scoren, maar deze score gebruikt hij niet om de fokstier te bepalen of de koeien te selecteren waarvan hij wel of geen nakomelingen aan wil houden. Hij kan deze keuze wel maken zonder exterieurscore en gebruikt de score voornamelijk bij het verkopen van pinken, waarbij hij zo de afstamming kan laten zien.

Bennie is het soms niet eens met de exterieurscore, omdat men ronde koeien (goede conditie) bij het beoordelen straft en hoge, grote, laatrijpe koeien altijd positief beoordeelt. Ook worden koeien met een erg hellend kruis gestraft, omdat er dan minder ruimte is voor de ophanging van het uier. Bennie geeft aan dat deze koeien wel erg vruchtbaar zijn en makkelijk afkalven.

Triple A

Naast de exterieurscore laat Bennie zijn koeien ook scoren op gebied van Triple A. Deze score wordt wel gebruikt om een stierenkeuze te maken, want een stier moet voor tenminste 60% paring volstaan. Als dat niet lukt, moet het 1e getal minimaal goed zijn. Hij is nu 6 à 7 jaar bezig met Triple A en begon hiermee om te voorkomen dat koeien te scherp worden. De ervaringen tot nu toe zijn positief en hij heeft het idee dat Triple A bijdraagt tot een completere koe.

Stierenkeuze

De stierenkeuze speelt ook een grote rol op het bedrijf van Bennie en Jozet. De gebruikte stieren moeten:

- ◆ een DPS hebben van > 200

- ❖ een exterieurscore van > 110
- ❖ benen hebben van > 105 (bij voorkeur boven 110)
- ❖ voldoen aan de benodigde Triple A codering

Verder moet:

- ❖ de vererving van het eiwitgehalte positief zijn
- ❖ het vet vererving het liefst negatief zijn
- ❖ de DU boven de 105 liggen (bij stieren die zich al bewezen hebben) en > 102 bij jonge stieren
- ❖ de hoeveelheid melk geen grenzen kennen.

Dat deze criteria niet altijd hard zijn, laat Bennie zien aan de hand van Trademark. Deze stier haalt geen DPS van > 200, maar wordt toch gebruikt als vervanger van Stadel. Stieren die het bedrijf op dit moment gebruikt zijn: Kian, Jerom (is 2x gebruikt om te compenseren, omdat deze stier zulke goede frames vererft), Fanatic (pinkenstier), Taco (Bennie wil eerst kijken hoe deze stier zich ontwikkelt), Erasmus, Lightning en Trademark (wordt ingezet voor koeien die te veel melk geven). In de toekomst gaat het bedrijf Konvoy gebruiken. Stieren die het bedrijf in het verleden gebruikte zijn: Faber, Millennium (volgens Bennie zijn er betere stieren), Origin (niet verder ontwikkeld, dus daar is Bennie mee gestopt) en Bonfire. Het sperma van stieren mag niet duurder zijn dan € 30,-, anders wordt het niet gekocht.

Bennie houdt geen rekening met de onderbalk voor compensatie paring. Dit komt omdat hij bij de selectie niet voor extreme stieren kiest.

Stieren die niet gebruikt worden

Stieren die het bedrijf absoluut niet gebruikt, zijn stieren die negatieve gehalten (met name eiwit) vererven. Bennie kiest niet voor George vanwege de secundaire kenmerken, die volgens hem iets zeggen over de gezondheid van de nakomelingen. Verder vallen Duitse stieren hem tegen, omdat ze heel wisselend scoren in fokwaarde. Ze kunnen ook in een korte tijd terugvallen op het gebied van exterieur.

Andere rassen

Andere rassen die Bennie gebruikt zijn 100% HF (zwartbont) en Brown Swiss. Met BS begon hij in het Enhancer tijdperk, vanwege de goede gehalten en goede benen. Toch is hij niet tevreden over de nakomelingen door de melkbaarheid (taai), de uierkwaliteit en de bruine kleur (leidt tot lagere prijzen voor het vee). In het verleden gebruikte Bennie ook zwartbonte stieren. Dit doet hij nu niet meer, omdat er naar zijn idee voldoende goede roodbonte stieren te verkrijgen zijn. Lightning is de enige stier die nog zwartbonte nakomelingen kan geven, omdat dit een roodbontfactor stier is.

Fokkerij biologisch versus gangbaar

Het fokbeleid is niet anders geworden nadat het bedrijf omschakelde naar de biologische landbouw. Volgens Bennie zou ook iedere boer moeten fokken op zijn eigen criteria en dan maakt het niet uit of je biologisch of gangbaar produceert. Hij denkt echter wel dat de gangbare melkveehouderij nog meer gaat fokken voor een hoge melkproductie, vooral als het nieuwe mestbeleid doorgaat.

Maar veehouders moeten gewoon goede koeien fokken, die het vol kunnen houden. Voor de pinken gebruikt het bedrijf stieren die goed scoren voor geboortegemak. Ook maakt Bennie gebruik van Triple A om een passende fokstier te vinden.

Stieren wel of niet uit ET

Bennie houdt op dit moment nog geen rekening met ET. Hij heeft hier wel moeite mee, omdat er een goede stier uit ET ontwikkeld kan worden. Wanneer zo'n stier zeer goed scoort op secundaire kenmerken, wil het bedrijf deze ook graag gebruiken. Met ET kunnen stieren die passen in de biologische melkveehouderij sneller worden gefokt.

Wel of geen bedrijfseigen fokkerij

Een bedrijfseigen fokkerij heeft in de ogen van Bennie alleen nut voor zeldzame rassen, zoals blaarkoppen, wittrikken, brandrode runderen en dergelijke. Voor pure melkveebedrijven ziet hij het niet zitten. Bennie ziet dan meer in het Zwitserse voorbeeld: stieren aangeven die goed passen op biologische melkveebedrijven.

Resultaten fokbeleid

In de onderstaande tabel staat de ontwikkeling van het exterieur in de afgelopen jaren. Voor zowel rood- als zwartbont zijn de exterieurscores toegevoegd, die echter alleen betrekking hebben op

vaarzen. De dieren zijn in een andere lactatie niet opnieuw uitgepunt. Wel is het zo dat alle vaarzen met melk zijn gepunt, dus ook de mindere vaarzen.

Tabel 1. Ontwikkeling van de exterieurscore door de jaren heen (Roodbont):

Jaar	09/2000	05/2001	12/2001	07/2002	04/2003	12/2003	09/2004
Aantal	18	20	11	7	6	17	17
Hoogtemaat (cm)	141,3	143,8	142,8	141,7	142,8	140,6	140,7
Frame	80,3	82,7	81,3	82,0	83,0	79,6	78,9
Uier	81,9	82,5	82,6	84,4	82,2	82,8	80,4
Benen	80,7	80,3	79,5	85,1	80,8	80,9	80,7
Algemeen Voorkomen	80,8	81,9	81,2	83,6	82,3	81,2	80,1

Bij de laatste exterieurbeoordeling zaten er 9 vaarzen bij van de eigen stier in verband met de MKZ-periode. Toen is namelijk veel gedekt met de eigen stier, waarvan de nakomelingen nu aan de melk komen. Het algemeen voorkomen van de vaarzen van de eigen stier is gemiddeld 78,6. Bij proef- en fokstieren (totaal 8) is dit 81,8. Dit laat zien hoe groot het effect van een eigen stier kan zijn op de exterieurscore, terwijl deze uit een goede moeder (goed exterieur) en vader komt.

Tabel 2. Ontwikkeling van de exterieurscore door de jaren heen (Zwartbont):

Jaar	09/2000	05/2001	12/2001	07/2002	04/2003	12/2003	09/2004
Aantal	2	1	4	4	4	2	4
Hoogtemaat (cm)	144,5	146	142,3	143,5	144,0	143,5	137,8
Frame	81,5	83,0	79,0	79,0	81,3	81,0	77,0
Uier	81,0	78,0	81,5	79,8	80,0	80,0	80,7
Benen	82,0	78,0	79,5	78,8	81,8	80,5	81,0
Algemeen Voorkomen	81,5	80,0	80,5	79,0	81,0	80,5	79,0

Bij de laatste exterieurbeoordeling zaten er 2 vaarzen bij van de eigen stier in verband met de MKZ-periode. Het algemeen voorkomen van de vaarzen van de eigen stier is gemiddeld 76,5 en bij een proef- en fokstier (totaal 2) 81,5. Het gebruik van een eigen stier heeft dus zowel bij rood- als bij zwartbont weinig goeds gebracht op het gebied van exterieur.

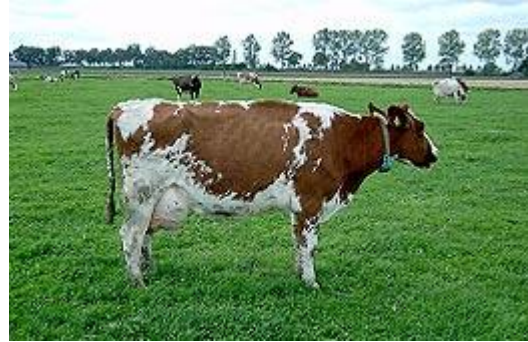
Koe: 75
 Naam: Otwellla 3617
 Vader: Markwell Nobel Triple a: 645
 Frame: 83 Uier: 83 Benen: 83 AV: 83

Koe: 23
 Naam: Petra 6852
 Vader: Sfl Shandy Triple a: 243
 Frame: 85 Uier: 87 Benen: 87 AV: 86

Koe: 82
Naam: Petra 55
Vader: Spectrum Pigeonwood Triple a: 243
Frame: 80 Uier: 81 Benen: 79 AV: 80

Koe: 46
Naam: Lea 39
Vader: Sollsbury Waterloo Hill Triple a: 156
Frame: 79 Uier: 83 Benen: 82 AV: 81

Koe: 72
Naam: Petra 6861
Vader: Nurre's Red Ryder Triple a: 615
Frame: 83 Uier: 81 Benen: 87 AV: 83

Koe: 83
Naam: Paula 19
Vader: Reyno's Jano Triple a: 516
Frame: 83 Uier: 85 Benen: 85 AV: 85

Koe: 48
Naam: Lea 43
Vader: Beverlake Nick Triple a: 423
Frame: 82 Uier: 85 Benen: 84 AV: 84

Koe: 3
Naam: Petra 6894
Vader: Goldie Triple a: 651
Frame: 85 Uier: 83 Benen: 76 AV: 82

Koe: 36
Naam: Martha 77
Vader: Etazon Warwick Triple a: 423

Frame: 83 Uier: 81 Benen: 79 AV: 81

© [Bioveem](#). Laatst bijgewerkt: 23-09-2008 09:42.

Mail vragen en opmerkingen over de Bioveem - Website naar: webmaster.asg@wur.nl